

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J.Turno-Vaižganto g. 2, LT-01511 Vilnius, tel.: (8 5) 236 2444, (8 5) 236 2400,

faks. (8 5) 231 3090, el. p. urm@urm.lt, <http://www.urm.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188613242

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai

2020-11-19 Nr. (3.14.)-3-5452

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsniu, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, ir Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos), Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijoje buvo nusistatyta korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę atliko Užsienio reikalų ministerijos Generalinė inspekcija. Atsižvelgiant į tai, kad korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas yra labai sudėtingas procesas, ir siekiant, kad kiekviena Užsienio reikalų ministerijos veiklos sritis būtų įvertinta išsamiai ir kokybiškai, nuspręsta kasmet atlikti vienos ar kelių ministerijos veiklos sričių analizę. Pirmiausiai buvo pasirinkta analizuoti tą veiklos sritį, kuri nebuvo anksčiau vertinta, bet kurioje yra daugiausiai korupcijos rizikos veiksnių.

Įvertinus Užsienio reikalų ministerijos veiklos sričių atitiktį Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtintiems kriterijams, nustatyta, kad vertinant veiklos sritis, kurios anksčiau nebuvo vertintos, formaliai daugiausiai kriterijų atitinka Užsienio reikalų ministerijos veiklos sritis – vystomojo bendradarbiavimo srityje vykdomos veiklos, numatytos Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. 1155 „Dėl Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 8.1.4 papunktyje. Analizuojamos veiklos srities turinį sudaro vystomojo bendradarbiavimo veiklų vykdymas ir humanitarinės pagalbos teikimas. Analizuotas 2019 m. liepos 1–2020 m. rugsėjo 30 d. laikotarpis.

Analizuojamu laikotarpiu vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos teikimo veikla buvo vykdoma Užsienio reikalų ministerijos Vystomojo bendradarbiavimo departamente (toliau – Departamentas) ir 13 diplomatinių atstovybių.

Atlikusi korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą analizuojamoje Užsienio reikalų ministerijos veiklos srityje pagal Korupcijos prevencijos įstatyme nustatytus kriterijus, Generalinė inspekcija nustatė:

1. Padaryta nusikalstamo pobūdžio korupcinė veika.

Per analizuojamą laikotarpį Užsienio reikalų ministerijoje ir diplomatinėse atstovybėse, vykdamas analizuojamą veiklą, korupcinio pobūdžio nusikalstamų veiklų nustatyta nebuvo.

Vadovaujantis Rekomendacijų 8.1 papunkčiu, atitiktis šiam kriterijui nustatoma įvertinus, ar įstaigoje buvo užfiksuota ne tik korupcinio pobūdžio nusikalstamų veiklų atveju, bet ir mažiau

pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė. Tokių atvejų analizuojamu laikotarpiu taip pat nustatyta nebuvo.

Užsienio reikalų ministerijoje yra sudarytos sąlygos darbuotojams ir kitiems asmenims pranešti apie korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus. Kita vertus, netiesiogiai korupcijos riziką didina tai, kad nė vienas iš teisės aktų nenumato vystomojo bendradarbiavimo projektų paraiškų vertinimo ir priimtų sprendimų apskundimo tvarkos. Nepaisant to, kad iki šiol tokių formalių skundų nei ministerija, nei diplomatinės atstovybės nėra gavusios, šios administracinės procedūros nebuvimas tikrai neturi teigiamo poveikio vystomojo bendradarbiavimo veiklų skaidrumui. Esant tokiai padėčiai, tikslinga sumažinti korupcijos riziką ir numatyti atitinkamą administracinę paraiškų atrankos apskundimo tvarką: papildyti Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2014 m. balandžio 17 d. įsakymą Nr. V-62 „Dėl Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir galimai Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 26 d. nutarimą Nr. 278 „Dėl Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vystomojo bendradarbiavimo veiklos įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ir priežiūros vykdymas.

Užsienio reikalų ministerijos ir diplomatinė atstovybių veikla, susijusi su vystomojo bendradarbiavimo veiklų įgyvendinimu ar humanitarinės pagalbos teikimu, šio kriterijaus neatitinka, todėl korupcijos pasireiškimo tikimybė pagal jį neanalizuojama.

3. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

Vertinant Užsienio reikalų ministerijos ir diplomatinė atstovybių veiklą pagal šį kriterijų, buvo analizuoti teisės aktai, reguliuojantys ministerijos ir diplomatinė atstovybių vystomojo bendradarbiavimo veiklos įgyvendinimo, programos lėšomis finansuojamų vystomojo bendradarbiavimo projektų (toliau – projektai) administravimo, ministerijos ir viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros (toliau – CPVA) bendradarbiavimo dėl įsitraukimo į tarptautinių donorų lėšomis finansuojamą vystomojo bendradarbiavimo veiklą, bendrojo finansavimo teikimo ir visuomenės informavimo apie programą tvarką.

Vystomojo bendradarbiavimo veikla išsamiai reglamentuota Lietuvos Respublikos vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos įstatyme, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 26 d. nutarime Nr. 278 „Dėl Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vystomojo bendradarbiavimo veiklos įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. rugsėjo 21 d. nutarime Nr. 937 „Dėl Vystomojo bendradarbiavimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2014 m. balandžio 17 d. įsakyme Nr. V-62 „Dėl Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Įsakymas). Klausimai, susiję su projektais, kurių administratorius yra CPVA, yra reglamentuojami 2018 m. vasario 12 d. Užsienio reikalų ministerijos ir CPVA jungtinės veiklos sutartimi.

Darbuotojų, atsakingų už skirtingų vystomojo bendradarbiavimo funkcijų atlikimą, įgaliojimai ir atsakomybė, funkcijos ir uždaviniai išsamiai ir aiškiai reglamentuoti. Jie yra numatyti ne tik konkrečiuose teisės aktuose, bet ir pareigybių aprašymuose, atitinkamų ministerijos administracijos padalinių nuostatuose.

Kita vertus, kyla klausimų dėl projektų administravimo diplomatinėse atstovybėse priežiūros efektyvumo. Įsakymas numato įvairius procedūrinius reikalavimus, kuriuos turi atlikti ambasada, pvz., diplomatinės atstovybės darbuotoją, kuriam pavesta koordinuoti vystomojo bendradarbiavimo veiklą, diplomatinės atstovybės vadovas paskiria savo įsakymu; vystomojo bendradarbiavimo komisija, vadovaujasi nuostatais, kuriuos tvirtina diplomatinės atstovybės vadovas. Apie šių procedūrinių veiksmų atlikimą diplomatinės atstovybės neinformuoja Vystomojo bendradarbiavimo departamentas, todėl gali atsirasti rizika, kad vieni ar kiti veiksmai bus atlikti darbuotojų, kurie nebuvo tinkamai įgalioti juos atlikti. Šiame kontekste yra tikslinga papildyti Įsakymą ir numatyti, kad

diplomatinės atstovybės atitinkamai informuoja Departamentą apie savo atliktus būtinus procedūrinius veiksmus.

Atsižvelgiant į tai, kad projektų administravimo klausimai yra sudėtingi ir susiję su lėšų paskirstymu, yra tikslinga į išvykstančių atstovybių vadovų ir kitų darbuotojų, į kurių funkcijas įeis vystomojo bendradarbiavimo veiklų administravimas, mokymus papildomai įtraukti vystomojo bendradarbiavimo veiklų įgyvendinimo klausimus.

4. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.

Vystomojo bendradarbiavimo programas ir projektus ir humanitarinės pagalbos teikimą administruoja ministerija ar diplomatinės atstovybės (tik vystomojo bendradarbiavimo atveju) (toliau kartu – tiesiogiai administruojami projektai) arba CPVA. Projektų, kurie administruojami per CPVA, korupcijos pasireiškimo rizika yra maksimaliai sumažinta, nes vertinant paraiškų ar koncepcijų turinį dalyvauja ne tik ministerijos, bet ir CPVA darbuotojai.

Daugiausia klausimų ir galimų rizikų kyla dėl projektų administravimo diplomatinėse atstovybėse. Įsakymas numato, kad diplomatinės atstovybės rengia vystomojo bendradarbiavimo poreikių analizę ir parengia vystomojo bendradarbiavimo veiklos planą (toliau – veiklos planas), kurį teikia suderinti Departamentui. Įsakymas nereglamentuoja, kokio detalumo ir kokiais kriterijais turi būti paremta tokia analizė. Įvertinus diplomatinių atstovybių pateikiamą bendradarbiavimo poreikių analizę, atkreiptinas dėmesys, kad tokia analizė gali būti labai trumpa, neišsami ir vargiai pagrindžianti prašomų lėšų poreikį.

Departamentas, atsižvelgdamas į diplomatinių atstovybių veiklos planus, kasmet parengia pasiūlymą dėl diplomatinių atstovybių vystomojo bendradarbiavimo veiklos finansavimo ir teikia jį svarstyti Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos teikimo komisijai (toliau - Komisija). Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad Įsakymas aiškiai nenumato galimybės diplomatinėms atstovybėms per metus prašyti skirti lėšų bendradarbiavimo projektams, pasikeitus poreikių aplinkybėms. Nors šiuo metu tokių diplomatinių atstovybių prašymų yra ir jie buvo patenkinti, yra tikslinga Įsakyme aiškiai numatyti procedūrą, kada ir kaip per metus diplomatinės atstovybės gali prašyti papildomų lėšų.

Diplomatinės atstovybės vertina ir prižiūri jų administruojamų projektų įgyvendinimą ir Departamentui parengia bei pateikia praėjusių metų diplomatinės atstovybės vystomojo bendradarbiavimo veiklos ataskaitą. Atkreiptinas dėmesys, kad Departamentas neturi įgaliojimų esant poreikiui papildomai įvertinti ir patikrinti atstovybėse įgyvendinamų projektų. Tikslinga Departamentui suteikti tokius įgaliojimus ir atitinkamai pakeisti Departamento nuostatus.

5. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymą Užsienio reikalų ministerija yra centrinis valstybinio administravimo subjektas, galintis priimti sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Priimant sprendimus dėl projektų, kurių administratorius yra CPVA, visuose esminiuose procesuose dalyvauja ir CPVA darbuotojai.

6. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.

Ministerija ir diplomatinės atstovybės savo veikloje naudojasi valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančia informacija. Tai sudaro formalų pagrindą vystomosios ir humanitarinės paramos teikimą priskirti prie tokių veiklų, kuriose yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Šią tikimybę ministerijoje ir diplomatinėse atstovybėse mažina tai, kad įslaptintos informacijos administravimas jose yra detalai reglamentuotas, griežtai laikomasi Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatyme ir ministerijos vidaus teisės aktuose, susijusiuose su informacijos administravimu, naudojimu, fizine apsauga, nustatytų reikalavimų. Ministerijos darbuotojai naudoja valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančią informaciją tik įgiję tam teisę teisės aktų nustatyta tvarka.

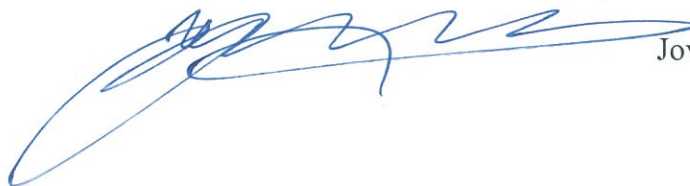
Ministerijos Įslaptintos informacijos valdymo skyrius ir Saugos kontrolės skyrius vykdo nuolatinę įslaptintos informacijos administravimo ir jos fizinės apsaugos ministerijoje ir diplomatinėse atstovybėse kontrolę, rengia mokymus darbuotojams, teikia metodines rekomendacijas ir nurodymus įslaptintų dokumentų administravimo klausimais. Įslaptintos informacijos administravimo procedūros ministerijoje yra nuolat tikrinamos ir audituojamos išorinių Lietuvos, ES ir NATO institucijų. Patikrinimų metu esminių trūkumų nebuvo nustatyta, o neesminiai trūkumai pašalinti per nustatytą terminą. Ministerijos ir diplomatinių atstovybių patalpas, kuriose saugoma įslaptinta informacija, Saugos kontrolės skyrius įrengia pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus ir teikia akredituoti atsakingoms institucijoms, todėl patalpos, kuriose tokia informacija saugoma, turi reikalingus leidimus ir atitinka teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

Atsižvelgiant į minėtus korupcijos pasireiškimo riziką šioje srityje mažinančius veiksnius, nėra pagrindo siūlyti šiai sričiai skirtų papildomų priemonių.

7. Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

Korupcijos rizikos analizė šioje srityje anksčiau nebuvo atlikta.

Ministerijos kanclerė

Jovita Neliupšienė